

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Förebyggande av mobbing, trakasserier, diskriminering och våld - Utbildningsstyrelsens nya webbplatshelhet

Eftisnätverk 15.5 och 22.5

Christine Söderek
Utbildningsstyrelsen

Bakgrund

- Undervisnings- och kulturministeriet publicerade i januari 2021 ett *Åtgärdsprogram för förebyggande av mobbning, våld och trakasserier inom småbarnspedagogiken, skolorna och läroanstalterna*.
- Åtgärdsprogrammet innehöll 14 åtgärder med hjälp av vilka man på olika sätt skulle göra t.ex. skolornas verksamhet tryggare för barn och ungdomar.
  - Åtgärd 2 & 11: Säkerställandet av en trygg studiemiljö och en precisering av bestämmelser om mobbning och trakasserier
  - Åtgärd 3: Främjande av skolengagemang och förebyggande av skolfrånvaro
  - Åtgärd 5: UBS webbplatslighet
  - Åtgärd 8: NCU:s utvärdering av metoder som förebygger mobbning och ökar välbefinnande och arbetsro

Åtgärd 5: Webbplats för förebyggande av mobbning

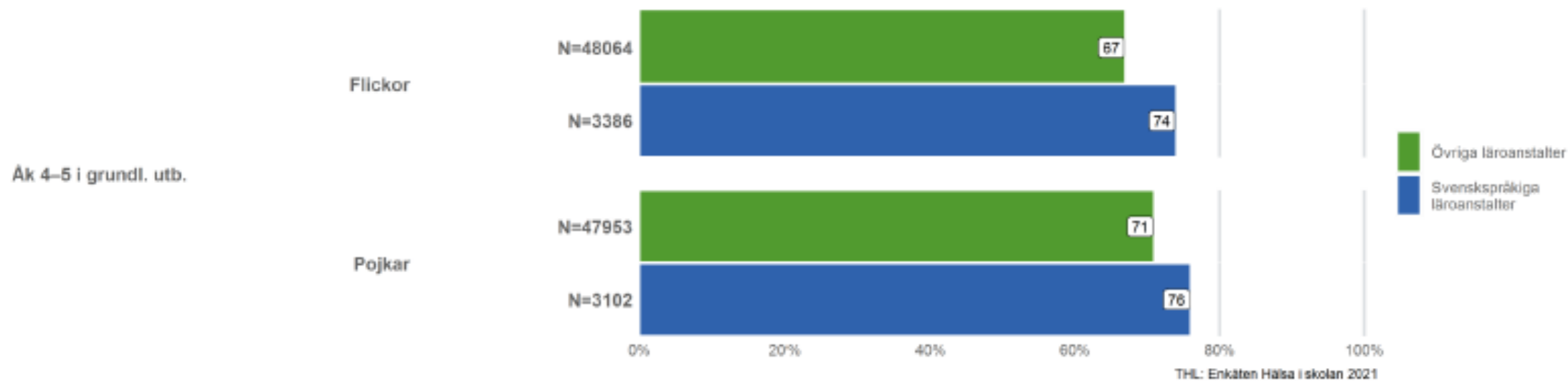
Utbildningsstyrelsen utarbetar i samarbete med olika aktörer, i samråd med elever och studerande samt i samarbete mellan hemmen och skolan en webbplats för förebyggande av mobbning. (min. Saramo)

- På webbplatsen informeras om den befintliga [lagstiftnings- och normgrunden](#) som gäller förebyggandet av mobbning i skolan.
- Målet med webbplatsen är att erbjuda [praktiska råd och konkreta åtgärder](#) för att förebygga mobbning i skolor och läroanstalter.
- Målet är att engagera hela skolgemenskapen i att [stärka en verksamhetskultur](#) som förebygger mobbning och våld samt stöder samhörighet och välfärd.
- Målet är att [öka elevernas och studerandenas förståelse](#) för konsekvenserna av mobbning och våld. Målet är att stärka elevernas och studerandenas [delaktighet i arbetet](#) mot mobbning.
- Målet är att [stärka vårdnadshavarnas delaktighet](#) i arbetet för att förebygga mobbning i ett samarbete mellan hemmen och skolan.

Barnstrategins genomförandeplan, åtgärd 20:

Det utarbetas en webbplats för **bekämpning av mobbning, sexuella trakasserier, våld, hatretorik och diskriminering av barn och unga**. Mobbning, sexuella trakasserier, våld, hatretorik och diskriminering påverkar barns och ungas välfärd i vardagen i betydande utsträckning. Dessa fenomen är allt oftare kopplade till digitala miljöer, och också hjälp till dem söks i allt högre grad också på nätet. Inom åtgärden **samlas befintligt material samt utarbetas nytt stödmaterial för ingripande** i mobbning och andra för barn och unga skadliga fenomen. Webbsidorna genomförs på Utbildningsstyrelsens webbplats och de utarbetas i samarbete med andra myndigheter. Vid utvecklingen av materialet engageras barn och unga samt organisationer, föräldrar och andra närstående till barn samt personal inom småbarnspedagogik och utbildning.

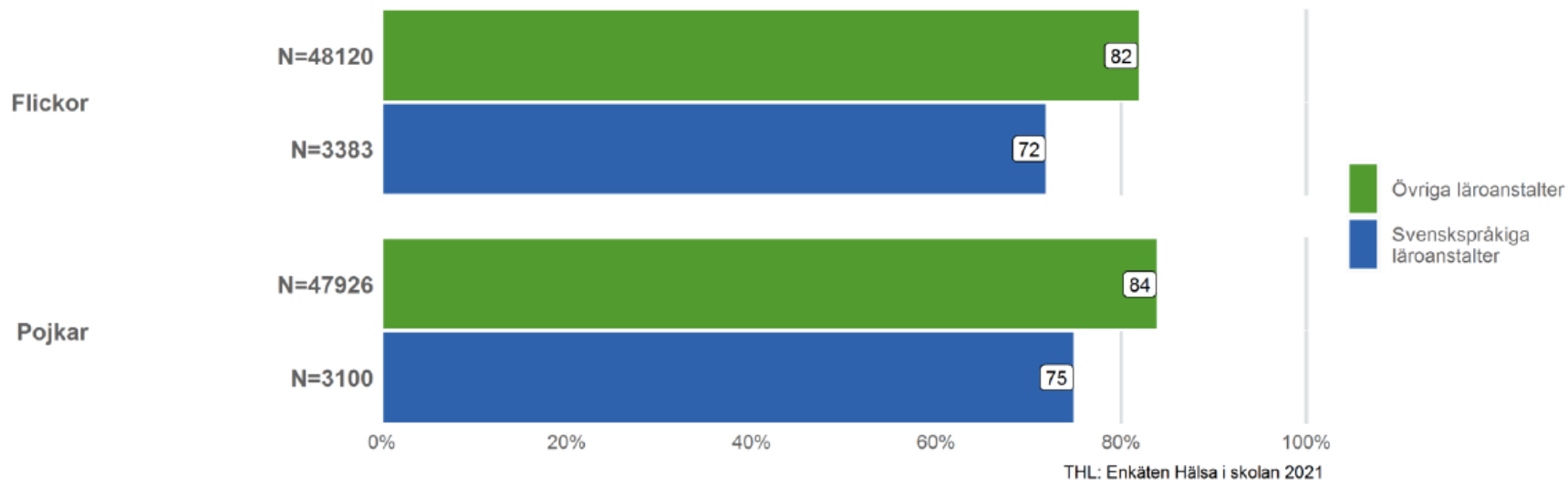
Klassens elever trivs bra tillsammans ofta

Indikatorn grundar sig på fråga "Trivs eleverna i din klass tillsammans?". Svartalternativ: 1) ofta, 2) ibland, 3) aldrig. Granskningen omfattar de som gett alternativ 1 som svar.

Kommer bra överens med sina skolkompisar

Åk 4–5 i grundl. utb.

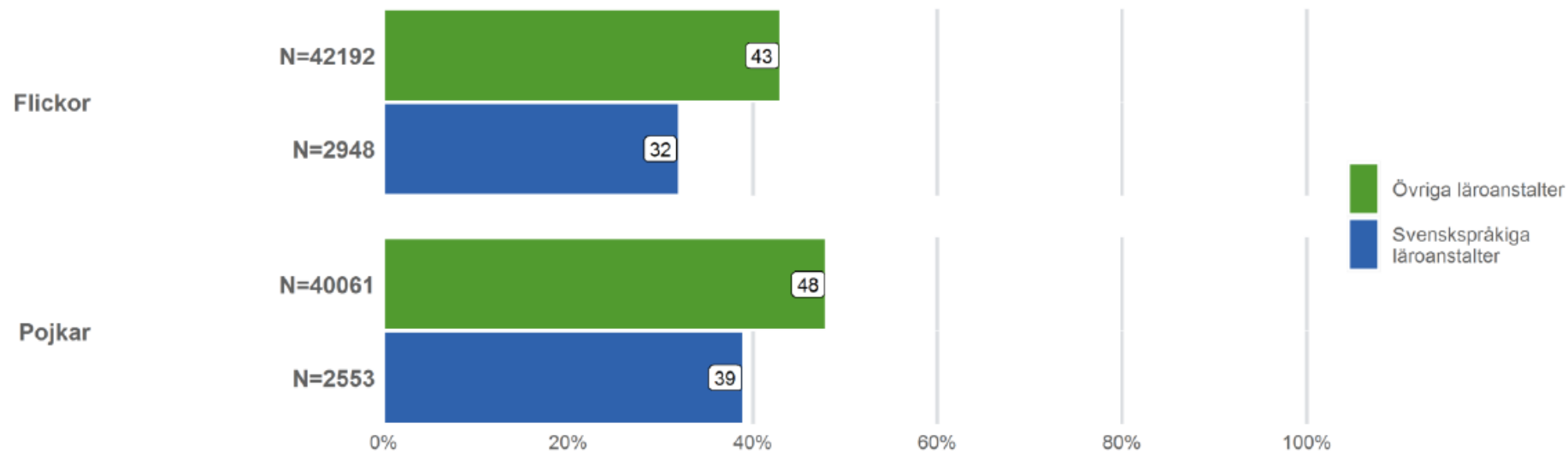

Indikatorn grundar sig på fråga "Hur bra kommer du överens med dina skolkompisar?".

Svarsalternativ: 1) bra, 2) ganska bra, 3) dåligt. Granskningen omfattar de som gett alternativ 1 som svar.

Har varit med och planerat skolans saker

Åk 4–5 i grundl. utb.

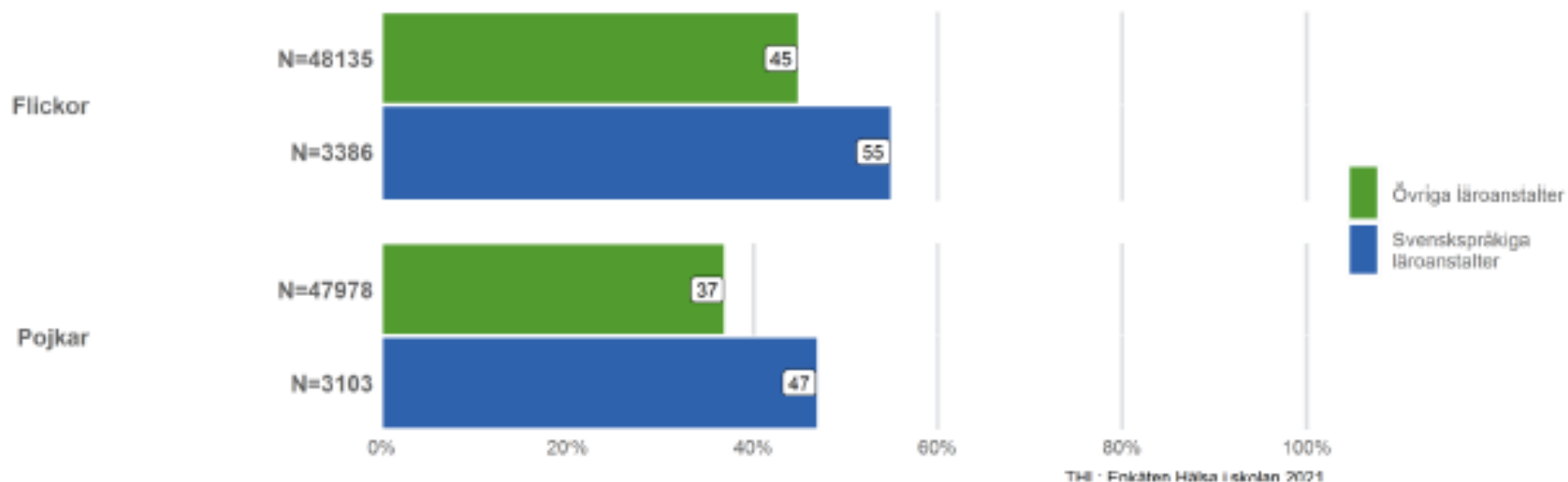

THL: Enkäten Hälsa i skolan 2021

Indikatorn grundar sig på frågan "I vilken mån har du varit med och planerat följande under denna årskurs?". Summavariabeln formas av delfrågor 1) Skolans gemensamma regler, 2) Rastaktiviteter, 3) Skolans gårdsområden, 4) Skolmåltider, 5) Skolfester, -evenemang och -utfärder, 6) Lektionsinnehållet. Svartalernativ: 1) mycket (2 poäng), 2) i viss mån (1 poäng), 3) inte alls (0 poäng). Granskningen omfattar de som har fått minst 6 poäng sammanlagt.

Lärarna är ofta intresserade av hur eleven mår

Åk 4–5 i grundl. utb.

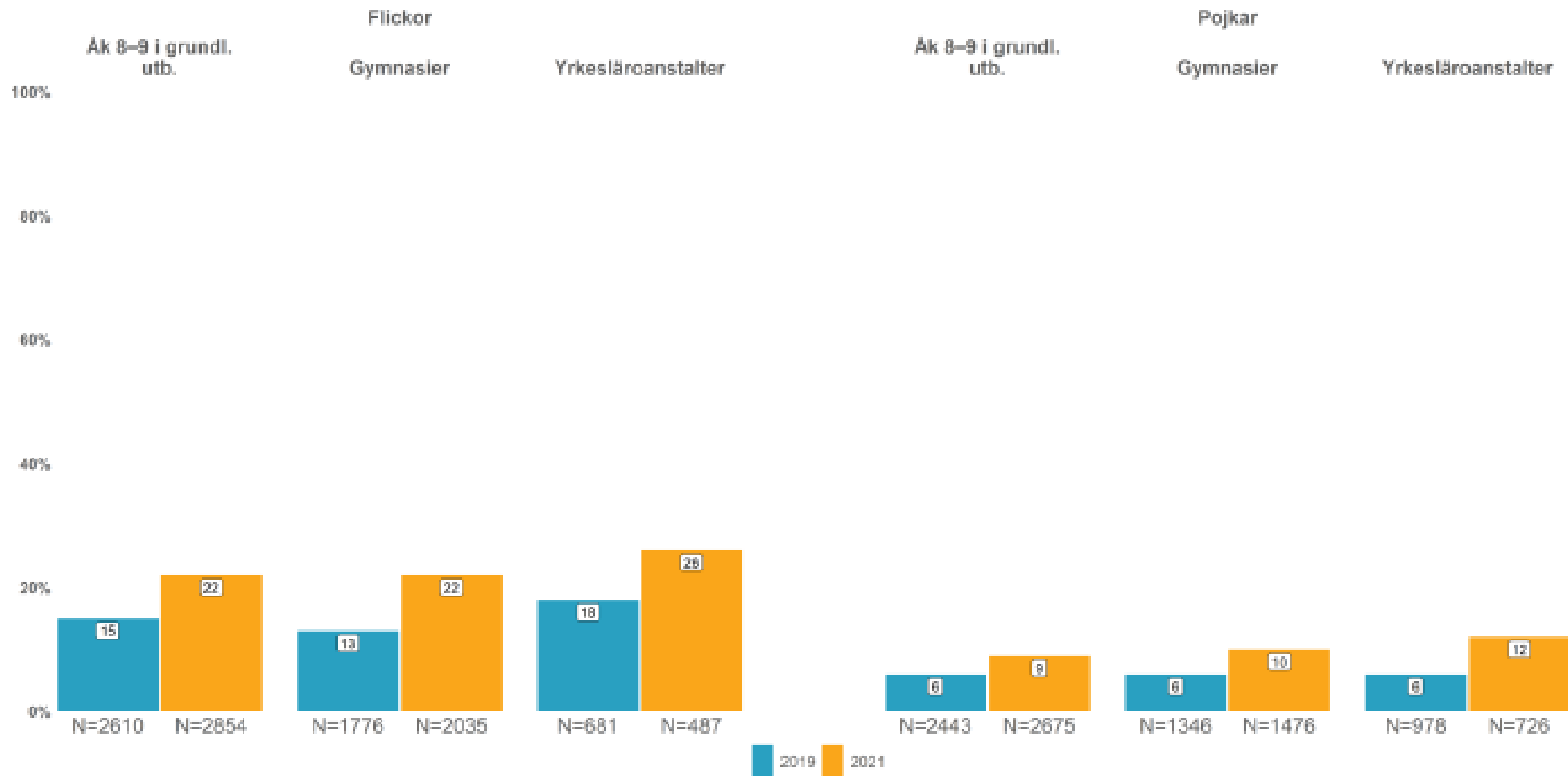

Indikatorn grundar sig på fråga: "Är lärarna intresserade av hur du mår?".

Svarsalternativ: 1) ofta, 2) ibland, 3) aldrig. Granskningen omfattar de som gett alternativ 1 som svar.

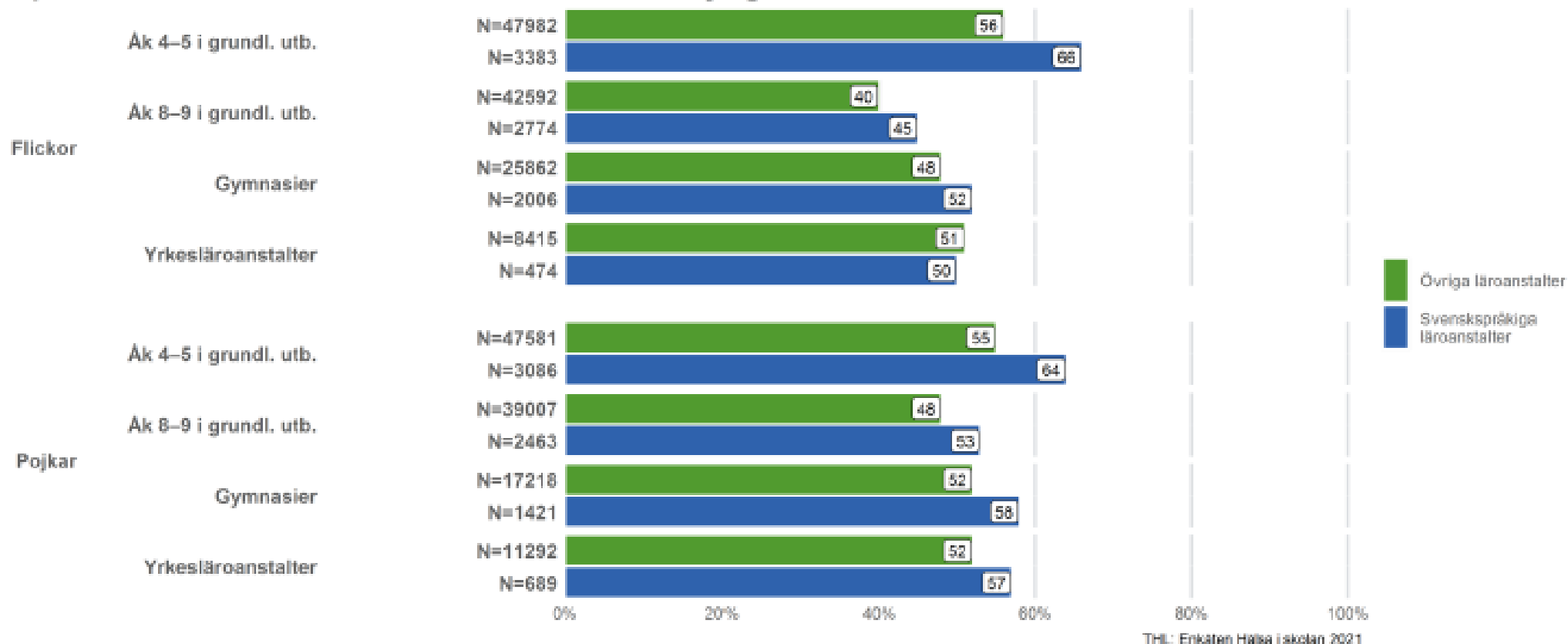
Svenskspråkiga läroanstalter: Känner sig ensam

THL - Skolans Hälso- och Lärostatistik 2021

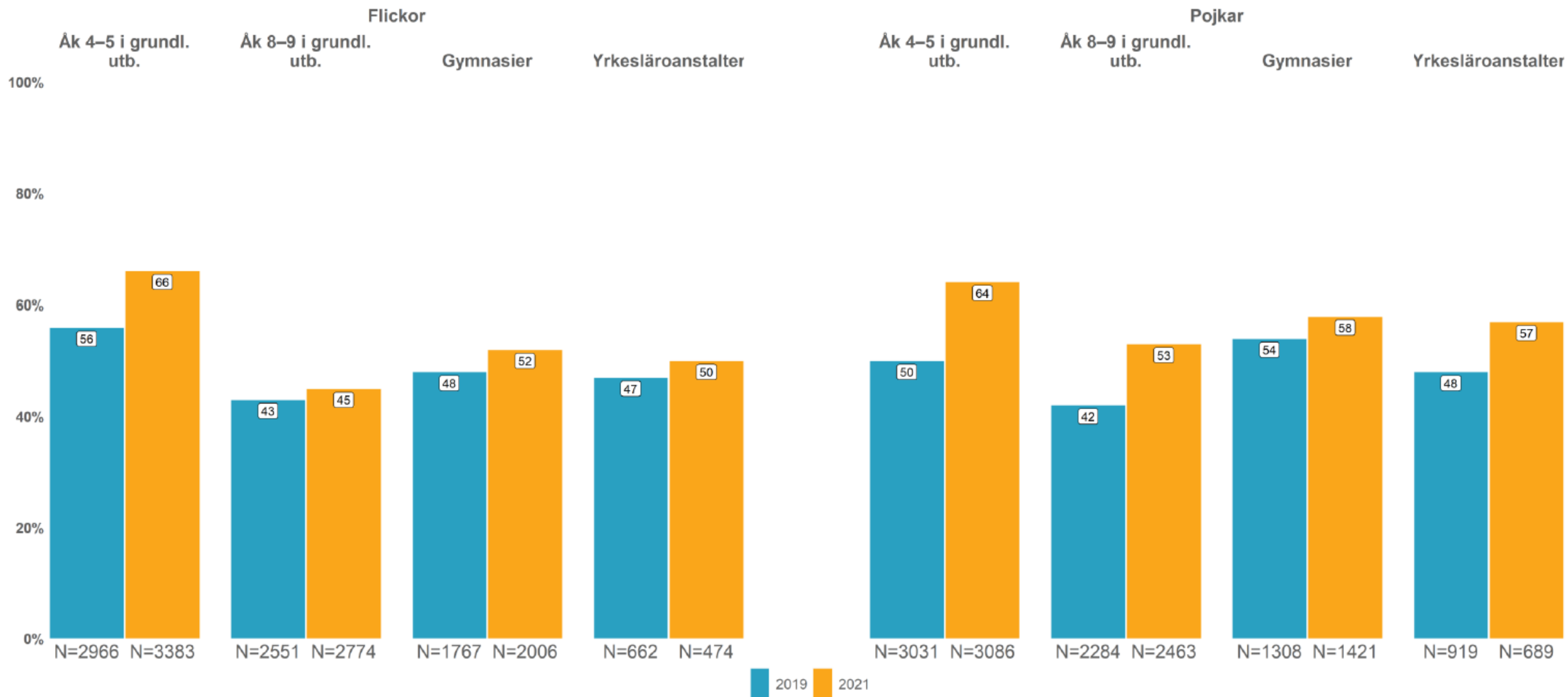
Indikatorn grundar sig på frågan "Känner du dig ensam?". Svartalernativ: 1) aldrig 2) mycket sällan 3) ibland 4) ganska ofta 5) hela tiden. Granskningen omfattar de som har gett alternativ 4 eller 5 som svar.

Möjlighet att prata i skolan med en vuxen om sådant som tynger sinnet

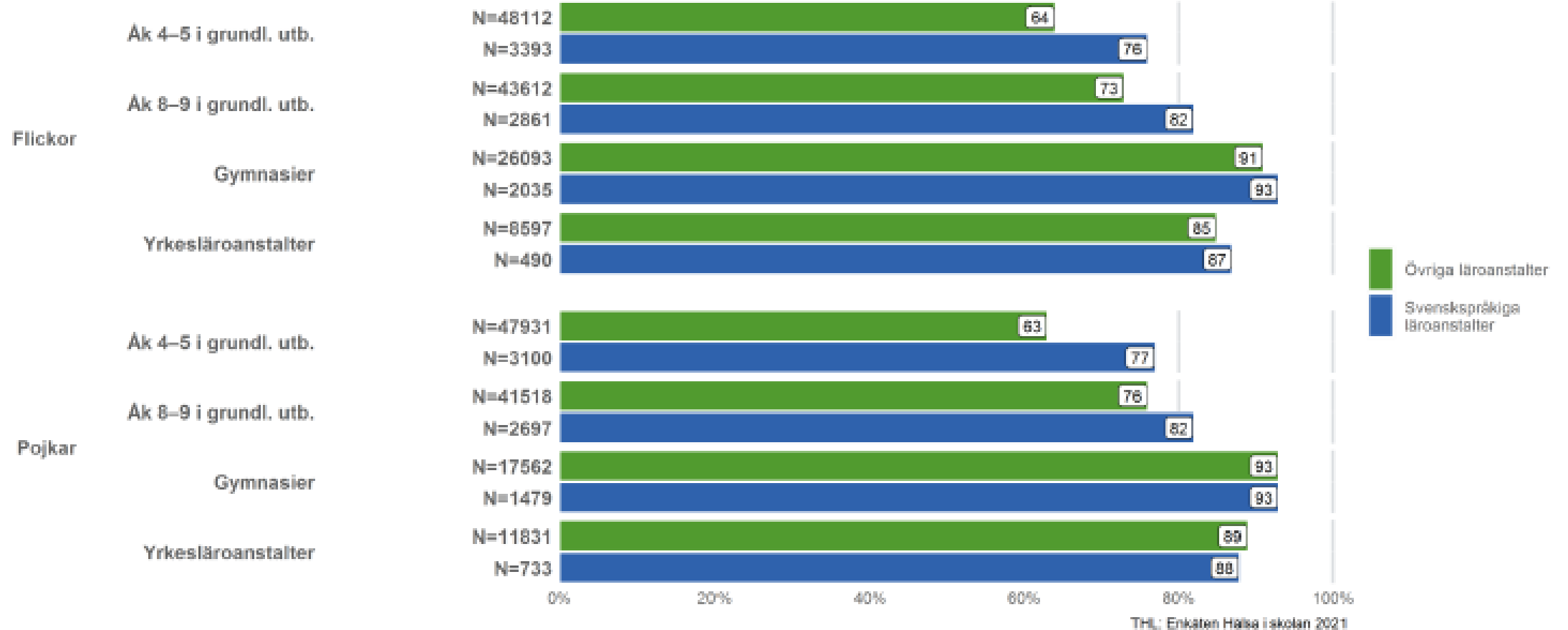
Indikatorn grundar sig på frågan "Finns det i din skola en vuxen med vem du vid behov kan prata om sådant som tynger dig?". Svartalternativ: 1) nej, 2) ja, 3) jag vet inte. Granskningen omfattar de som gett alternativ 2 som svar.

Svenskspråkiga läroanstalter: Möjlighet att prata i skolan med en vuxen om sådant som tynger sinnet

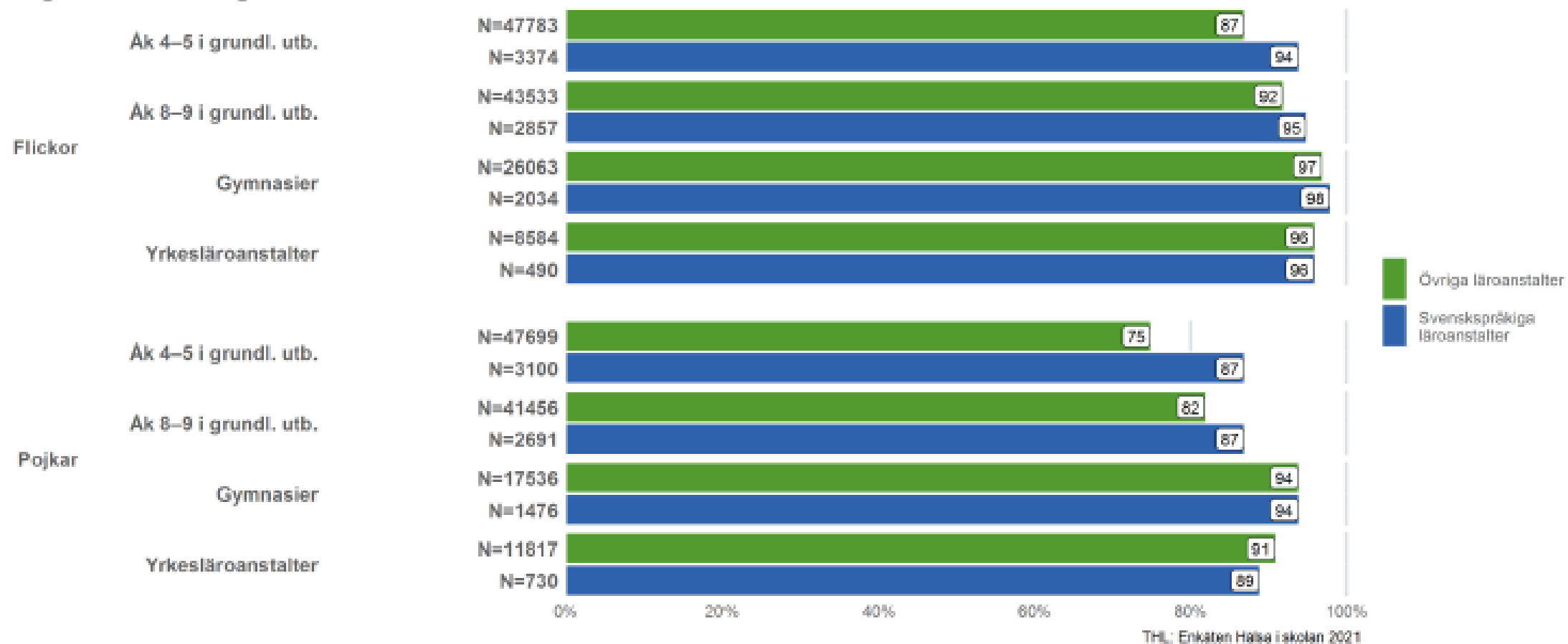
THL: Enkäten Halsa i skolan 2021

Har inte mobbats i skolan under läsåret

Indikatorn grundar sig på frågan "Hur ofta har du utsatts för mobbning i skolan under denna termin?".
Svarsalternativ: 1) flera gånger i veckan, 2) ungefär en gång i veckan, 3) mera sällan, 4) inte alls.
Granskningen omfattar de som gett alternativ 4 som svar.

Har inte deltagit i mobbning av andra elever

Indikatorn grundar sig på frågan "Hur ofta har du varit med och mobbat andra elever under denna termin?". Svartalernativ: 1) flera gånger i veckan, 2) ungefär en gång i veckan, 3) mera sällan, 4) inte alls. I undersökningen är dem, som har svarat alternativet 4.

Webbplatsen

Sidornas innehåll:

- Text
- Videoserie
- Podcasts
- Planscher och kom ihåg-listor
- Länkar till ytterligare information och material

Målgrupp:

- Personalen inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen
- Vårdnadshavare
- Barn och ungdomar

Ta avstånd från mobbning, trakasserier, diskriminering och andra former av våld.

*Webbplatsen är en del av UKM:s
åtgärdsprogram för
förebyggande av mobbning, våld
och trakasserier inom
småbarnspedagogiken, skolorna
och läroanstalterna
och
Barnstrategins
genomförandeplan*

Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen

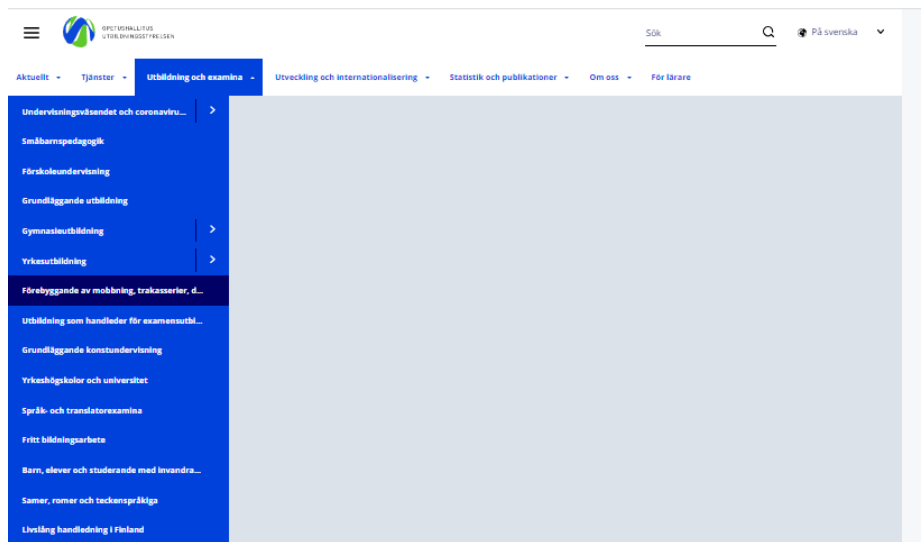
10 videota • 2 067 katselukertaa • Viimeksi päivitetty 23.8.2022

Opetushallitus **TILAA**

Nro	Video-nimi	Kaikki	Kaikki
2	Tunnista kiusaaminen – myös verkossa	Opetushallitus	5.48
3	Kiusaamiseen puuttumisen keinot	Opetushallitus	4.57
4	Vuorovaikutustaidot ja väkivallan ehkäisy	Opetushallitus	5.18
5	Huomaa ja tunnista lapsen kokema seksuaalinen väkivalta	Opetushallitus	5.02
6	Nuorten kokema seksuaalinen häirintä ja väkivalta – Tunnistaminen ja puuttuminen	Opetushallitus	5.31
7	Miten voimme ehkäistä syrjintää ja vihapuhetta	Opetushallitus	5.14
8	Vähemmistöt ja moniperusteinen syrjintä – Tunnistaminen ja ehkäisy	Opetushallitus	5.58
9	Huoltajat ratkaisemassa – Toimintamallit kotien kanssa tehtävään yhteistyöhön	Opetushallitus	6.30
10	Auta lasta viiveettä! – Yhteistyö viranomaisten kesken	Opetushallitus	7.17

- Videoserie
  - svenskspråkiga experter medverkar
  - det går att välja textning till svenska, finska och engelska, för en del videor även flera andra språk
  - 2 videor av Tussitaikurit
  - 3 videor gjorda i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- 3 podcasts, textade till svenska
- Hittas på UBS Youtube-kanal: https://www.youtube.com/watch?v=ZAwgilJzzxQ&list=PLsBm4tVhwd2E_CtDxK87_03Bhf73JnU9y

<https://www.oph.fi/sv/sag-nej-till-allt-vald>

A screenshot of the OPH website article page. The page has a dark blue header with the same navigation tabs as the previous image. Below the header is a large image of a young girl sitting on a bench, looking thoughtful. The article title is 'Förebyggande av mobbing, trakasserier, diskriminering och våld'. The main text reads: 'Mobbing, trakasserier, diskriminering och våld påverkar i hög grad barn och ungas välbefinnande och känsla av trygghet i vardagen. De nya webbsidorna Säg nej till allt våld samlar information, anvisningar och verktyg för hur man kan identifiera, förebygga och ingripa vid situationer av detta slag inom småbarnspedagogiken, i skolorna och vid läroanstalterna.' Below the text is a 'Dela sida' button with social media icons. The article continues with text about the target audience for the materials. At the bottom, there is a logo for 'Säg NEJ till allt våld!' featuring a hand with a pink heart. Below the logo is the text: 'Ta avstånd från mobbing, trakasserier, diskriminering och andra former av våld.' On the right side of the page, there is a dark blue sidebar with a white header: 'Upptäck och ingrip vid mobbing, våld, diskriminering och trakasserier.' Below the header is a list of links: '> Anvisningar till daghemsföreståndare: Ingreppande vid mobbing, trakasserier, diskriminering och våld samt uppföljning', '> Anvisningar till rektorer inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen: Ingreppande vid mobbing, trakasserier, diskriminering och våld samt uppföljning', '> Anvisningar till rektorer inom gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen: Ingreppande vid mobbing, trakasserier, diskriminering och våld samt uppföljning', '> Bilaga till utbildningsavtalet/läroavtalet för att förebygga mobbing, trakasserier, diskriminering och våld', '> Podcast: För barnet kan ensamhet vara förödande', and '> Video: Vad kan jag göra och var söka hjälp vid mobbing?'.

Aktuellt - Tjänster - **Utbildning och examina** - Utveckling och internationalisering - Statistik och publikationer - Om oss - För lärare

Hem | Förebyggande av mobbing, trakasserier,...

Förebyggande av mobbing, trakasserier, diskriminering och våld

Mobbing, trakasserier, diskriminering och våld påverkar i hög grad barn och ungas välbefinnande och känsla av trygghet i vardagen. De nya webbsidorna Säg nej till allt våld samlar information, anvisningar och verktyg för hur man kan identifiera, förebygga och ingripa vid situationer av detta slag inom småbarnspedagogiken, i skolorna och vid läroanstalterna.

Dela sida

Anvisningarna och verktygen riktar sig till lärare och rektorer i skolor och läroanstalter, ledare inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen och andra yrkesverksamma inom småbarnspedagogik och utbildning samt till vårdnadshavare för barn och unga. Materialet kan även användas av andra som arbetar med barn och unga. En del av materialet kan användas tillsammans med barnen och de unga.

Säg NEJ till allt våld!

Ta avstånd från mobbing, trakasserier, diskriminering och andra former av våld.

Upptäck och ingrip vid mobbing, våld, diskriminering och trakasserier.

- > Anvisningar till daghemsföreståndare: Ingreppande vid mobbing, trakasserier, diskriminering och våld samt uppföljning
- > Anvisningar till rektorer inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen: Ingreppande vid mobbing, trakasserier, diskriminering och våld samt uppföljning
- > Anvisningar till rektorer inom gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen: Ingreppande vid mobbing, trakasserier, diskriminering och våld samt uppföljning
- > Bilaga till utbildningsavtalet/läroavtalet för att förebygga mobbing, trakasserier, diskriminering och våld
- > Podcast: För barnet kan ensamhet vara förödande
- > Video: Vad kan jag göra och var söka hjälp vid mobbing?

Sidornas upplägg

- Definition och lagstiftning
- Förekomst av fenomenen
- Identifiering av fenomenet och metoder för att ingripa i det
- Förebyggande av fenomenet och verksamhetsmodeller som främjar trygghet och säkerhet
- Elev- och studerandevårdstjänsterna – hjälp och stöd
- Samarbetet med vårdnadshavarna
- Myndighetssamarbete, anmälningsskyldigheter och informationsgången

Åtgärd 2 & 11: Säkerställandet av en trygg studiemiljö och en precisering av bestämmelser om mobbning och trakasserier

- Lagändringar gjordes och den grundläggande utbildningens läroplansgrunder uppdaterades i enlighet med dessa, ändringarna trädde i kraft **1.8.2022**:
- 29§ Rätt till en trygg studiemiljö (ändrad, utökad till andra stadiet)

Skolans lärare eller rektor ska meddela om trakasserier, mobbning, **diskriminering** eller våld som skett i **studiemiljön** eller under skolvägen och som kommit till hans eller hennes kännedom till vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare för den elev **som misstänks för detta** och för den elev som utsatts för detta.

- 35§ Elevens skyldigheter

En elev ska utföra sina uppgifter samvetsgrant och uppträda korrekt. **En elev ska låta bli att mobba eller diskriminera samt handla så att eleven inte äventyrar andra elevers, skolgemenskapens eller studiemiljöns säkerhet eller hälsa.**

OBS! Lagen om grundläggande utbildning kap 8a Morgon- och eftermiddagsverksamhet

- 48 d § Rätt till en trygg miljö och studiesociala förmåner

Ett barn som deltar i morgon- och eftermiddagsverksamhet har rätt till en trygg miljö i verksamheten.

Åtgärd 3: Främjande av skolengagemang och förebyggande av skolfrånvaro

- Under läsåren 2021-2023 har UKM lett ett projekt kring skolfrånvaro: SKY – Engagerande arbete i skolgemenskapen. Projektet har utmynnat i både en lagändring som medfört ändringar i läroplansgrunderna för den grundläggande utbildningen och i den nationella rekommendationen Vår gemensamma skolväg som publiceras i en handbok senare i vår.
- NCU har medverkat i projektet och bidragit mycket information kring hur arbetet med att främja skolengagemanget, stöda skolnärvaron och ingripa i skolfrånvaro fungerar, vilka punkter vi ännu behöver fokusera på att utveckla och hur olika personer upplever arbetet (t.ex. klassföreståndare, föräldrar)
- Lagändringen och ändringarna i läroplansgrunderna träder i kraft **1.8.2023**
- 26 § Fullgörande av den grundläggande utbildningen

Utbildningsanordnaren ska **förebygga frånvaro hos elever som deltar i den grundläggande utbildningen samt systematiskt följa upp och ingripa i frånvaron.** **Utbildningsanordnaren ska** underrätta elevens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare för eleven om olovlig frånvaro.

Välbehindandearbetet i skolorna fr.o.m. 1.8.2023

- I och med vårdreformen och det att skolkuratorerna och skolpsykologerna fick välfärdsområdena som sin arbetsgivare, gjordes flera ändringar i elev- och studerandevårdslagen.
- Kapitlet om elevvård skrevs om i sin helhet och föreskriften gavs innan jul. Ändringarna tas i bruk **1.8.2023**.
- I kommunerna håller man som bäst på och gör upp *utbildningsanordnarens elevvårdsplan* där välbefindandearbetet beskrivs och olika skolvisa uppgifter samlas in. De skolvisa uppgifterna innehåller t.ex. information om hurdan resurs skolhälsovård, kurators- och psykologtjänster som behövs och informationen förs vidare till välfärdsområdena.

Video: Identifiera mobbning – även på webben

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Tack!

Christine Söderek
Utbildningsstyrelsen

